

BULETIN INFORMATIV

NR. 27 | IULIE – SEPTEMBRIE 2020

BUNA GUVERNARE

DE DOUĂ ORI „DA” ȘI ODATĂ „BA” - CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A AVIZAT NEGATIV PROIECTUL DE MODIFICARE AL CONSTITUȚIEI CU PRIVIRE LA SISTEMUL JUDECĂTORESC

La 22 septembrie 2020, Curtea Constituțională (CCM) a emis un [aviz negativ](#) proiectului de lege cu privire la modificarea Constituției ce se referă la sporirea independenței și responsabilizarea sistemului judecătoresc. Potrivit CCM, autorul proiectului (Guvernul) a încălcat procedura de aprobare a proiectului, din motiv că a transmis CCM un alt proiect de lege, altul decât versiunea aprobată în ședința Executivului. De asemenea, Guvernul ar fi admis în proiect câteva prevederi neclare ce țin de modul de alegere și încetarea automată a mandatului actualilor membri ai CSM aleși în 2020 din rândul profesorilor de drept.

Decizia Curții Constituționale vine după ce, în anul 2017, un proiect identic a primit de două ori [aviz pozitiv](#) atât din partea CCM cât și a Comisiei de la Veneția. Cea din urmă [a apreciat modificările](#) ca fiind în general pozitive și conforme standardelor internaționale. Proiectul de lege prevedea numirea din start a judecătorilor pe viață, eliminând din Constituție necesitatea reconfirmării acestora de către Președintele țării după primii cinci ani de activitate. În același timp, proiectul consolida independența Consiliului Superior al Magistraturii (CSM), prin stabilirea posibilității deținerii unui singur mandat de șase ani de membru al CSM și clarifica condițiile de alegere sau numire a membrilor CSM. Proiectul mai excludea cerința ca judecătorii Curții Supreme de Justiție (CSJ) să fie numiți de Parlament și ca aceștia să dețină cel puțin 10 ani de experiență în calitate de judecător. Unele aspecte criticate în aviz de către CCM cu privire la încetarea mandatului membrilor CSM au fost sugerate chiar de Comisia de la Veneția.

Avizul CCM a fost susținut de către majoritatea judecătorilor. Judecătorul Serghei ȚURCAN a avut o [opinie separată](#) potrivit căreia sesizarea Guvernului trebuia declarată inadmisibilă și nu putea fi examinată, deoarece proiectul prezentat Înaltei Curți nu a fost publicat în Monitorul Oficial.

Fără acordul CCM, modificarea Constituției nu poate avea loc. Aprobarea acestui proiect de modificare a Constituției devine din nou improbabilă, odată ce întreg procesul de modificare ar urma să fie reinițiat. În 2016 și 2017, în Parlament au fost înregistrate proiecte de lege similare, care nu a fost adoptate în decursul unui an de la înregistrare în

CUPRINS

BUNA GUVERNARE

De două ori „DA” și odată „BA” - Curtea Constituțională a avizat negativ proiectul de modificare al Constituției cu privire la sistemul judecătoresc	1
Legea privind cetățenia prin investiții a fost abrogată	2

JUSTIȚIE

CSM ezită să-și aleagă un nou Președinte, chiar și după demisia președintelui interimar	2
Curtea de Apel Chișinău are un nou Președinte	3
Funcțiile „râvnite” din sistemul judecătoresc rămân vacante – de ce CSM nu acoperă vacanțele?	3
Reacție fără precedent față de refuzul Parlamentului de a vota numirea judecătorei Viorica PUICA la CSJ	4
ANI: calitatea de membru al CSM și de membru al Consiliului INJ sunt incompatibile.....	4
La Chișinău a avut loc Forumul „Reformarea Justiției și Combaterea Corupției”	5

CAUZE NOTORII

Procurorii au clasat cauza penală privind privatizarea unei părți din Casa Presei și a cantinei Guvernului	5
Procurorul General: Principalul beneficiar al „Metalferos” a fost Vladimir PLAHOTNIUC	6
Dosarul ȘOR în 2020 - tergiversarea examinării continuă	7

DREPTURILE OMULUI

Dosarul profesorilor turci - de la lacune legislative la sancțiuni derizorii și - încă - multe necunoscute	8
CtEDO: În 2014, Partidul Patria a fost exclus arbitrar din cursa electorală	8
Moldova la CtEDO: peste 600 de violări în 23 de ani.....	9

PE SCURT	9
----------------	---

Parlament și, astfel, au devenit nule. Modificarea Constituției pe partea ce ține de sporirea independenței și responsabilizarea sistemului judecătoresc a fost și rămâne una din condițiile pentru asistența oferită Republicii Moldova de

CA URMARE A AVIZULUI
NEGATIV AL CCM,
PROCESUL DE MODIFICARE
A CONSTITUȚIEI TREBUIE
SĂ REÎNCEPUT

către Uniunea Europeană. La 30 septembrie 2020, ministrul Justiției Fadei NAGACEVSCHI [a solicitat](#) Guvernului re aprobarea proiectului de lege ajustat, pentru a fi transmis din nou spre avizare Curții Constituționale.

LEGEA PRIVIND CETĂȚENIA PRIN INVESTIȚII A FOST ABROGATĂ

La 16 decembrie 2016, la inițiativa unui grup de deputați ai Partidului Democrat din Moldova (PDM), [Parlamentul a adoptat o lege](#) care făcea posibilă acordarea cetățeniei Republicii Moldova în schimbul investițiilor. Prin legea respectivă Moldova a oferit posibilitate străinilor bogați să obțină cetățenia dacă acceptă să împrumute statului EUR 250.000 pentru o perioadă de 5 ani. La fel, Serviciul de Informații și Securitate (SIS) nu are dreptul să verifice în prealabil candidații pentru obținerea cetățeniei.

Uniunea Europeană (UE) a criticat legea dată, din cauza riscurilor de a acorda cetățenia moldovenească unor persoane cu trecut dubios, prezentând și un pericol în adresa securității statului. Totuși, în mai puțin de 10 zile, legea a fost promulgată de Președintele Igor DODON și publicată în Monitorul Oficial.

La 4 octombrie 2017, [prin Hotărâre de Guvern](#) a fost aprobat Regulamentul cu privire la dobândirea cetățeniei prin investiție. Conform acestuia, verificarea bunei reputații economice și financiare și evaluarea riscului este efectuată de o companie privată, selectată de către Guvern. Câștigător a fost desemnat un [consorțiu de companii din Emiratele Arabe Unite](#). La 5

noiembrie 2018 a [demarat procesul](#) de obținere a cetățeniei prin investiții.

La 18 iunie 2019, după schimbarea guvernării, deputații Blocului ACUM și PSRM [au votat în primă lectură](#) abrogarea legii respective. La 26 iulie 2019, Guvernul Sandu [a instituit moratoriu](#) asupra programului cetățeniei prin investiție, iar în decembrie 2019 [moratoriu a fost prelungit](#) de Guvernul Chicu cu încă două luni. La 28 februarie 2020, Parlamentul [a instituit un nou moratoriu](#) asupra recepționării cererilor noi până la 1 septembrie 2020. Totuși, cererile de acordare a cetățeniei primite anterior urmau a fi examinate. La 18 iunie 2020, Parlamentul a aprobat în lectură finală abrogarea legii începând cu 1 septembrie 2020.

Agenția Servicii Publice a [informat că 97 de persoane](#) au solicitat cetățenia în cadrul acestui program. La cel puțin șapte persoane le-a fost refuzată acordarea cetățeniei, deoarece acestea nu întruneau condițiile prevăzute de lege. La 2 noiembrie 2020, în plină campanie electorală, Igor DODON a [semnat ultimele decrete](#) de acordare a cetățeniei prin investiții pentru 12 persoane. Numele persoanelor care au obținut cetățenia prin investiții este secretizat.

JUSTIȚIE

CSM EZITĂ SĂ-ȘI ALEAGĂ UN NOU PREȘEDINTE, CHIAR ȘI DUPĂ DEMISIA PREȘEDINTELUI INTERIMAR

La 22 septembrie 2020, Președintele interimar al CSM, judecătorul Anatol PAHOPOL, [a demisionat](#) din funcția de președinte și membru al CSM. Drept motiv al demisiei, judecătorul Pahopol a argumentat prezența a mai multor declarații emise în spațiul public prin care i-a fost criticată activitatea. Judecătorul Pahopol s-a referit la o sesizare depusă la Curtea Constituțională de către deputatul Dinu PLÂNGĂU cu privire la contestarea legalității alegerii sale în această funcție. Deputatul a contestat modul de accesare al dlui Pahopol în funcția de membru CSM, [invocând că numirea acestuia s-ar fi făcut contrar legii](#) și drept urmare a unor modificări legislative votate în Parlament astfel încât Anatol

Pahopol să-și poată exercita funcția de membru și președinte interimar al CSM. Potrivit lui Dinu PLÂNGĂU, în acest mod Parlamentul a intervenit în activitatea CSM, deși nu îi aparține această atribuție. În aceeași zi, după anunțarea demisiei, Curtea Constituțională [a decis sistarea](#) examinării sesizării deoarece numărul judecătorilor care au votat în favoarea admiterii acesteia a fost egal cu cel al judecătorilor care au votat împotriva.

Funcția de președinte al CSM rămâne vacantă mai bine de un an, după ce fostul președinte Victor MICU a fost demis din această funcție. Alegerea noului Președinte CSM a

fost discutată de către instituție [la 28 iulie 2020](#), la inițiativa membrilor CSM aleși din rândul profesorilor de drept, care [din iulie 2020](#) sunt eligibili să acceadă la această funcție. După mai multe discuții în contradictoriu, opt din cei 14 membri ai CSM au votat pentru excluderea de pe ordinea de zi a

subiectului privind alegerea președintelui CSM. După demisia lui Pahopol, judecătoarea CSJ Luiza GAFTON a devenit președinta interimară a CSM. Judecătoarea Gafton a mai exercitat anterior funcția de președintă interimară până la preluarea de către Anatol PAHOPOL a acestei funcții.

CURTEA DE APEL CHIȘINĂU ARE UN NOU PREȘEDINTE

La 28 iulie 2020, CSM [a propus numirea](#) judecătorului Vladislav CLIMA în calitate de președinte al Curții de Apel Chișinău pentru un mandat de patru ani. Judecătorul a avut un singur contracandidat, colegul său Iurie IORDAN, vicepreședintele în funcție al Curții de Apel Chișinău. Ambii candidați au obținut un punctaj identic și [calificativul „excellent”](#) din partea Colegiului de Evaluare a Performanțelor Judecătorilor. Membrii CSM au decis în favoarea candidaturii dlui Clima, cu nouă voturi pro și trei împotriva.

Trei membri CSM, Anatolie GALBEN, Dorel MUSTEAȚĂ și Nina CERNAT au votat împotriva numirii lui Vladislav CLIMA și au formulat o [opinie separată](#). Potrivit acestei opinii, integritatea noului președinte al Curții de Apel este îndoielnică. Judecătorul Clima ar fi fost unul dintre organizatorii

procedurilor de revocare abuzivă a membrilor CSM din toamna anului 2019. Acesta este și unul din judecătorii, care potrivit opiniei celor trei, a adoptat decizii contrare legii în cazuri de rezonanță – în special cauza privind anularea rezultatelor alegerilor primarului Chișinăului din 2018, câștigate de către candidatul opoziției Andrei NĂSTASE. După [comunicarea cauzei](#) de către CtEDO, Vladislav CLIMA a făcut parte din completul de judecători care a anulat [hotărârea de invalidare a alegerilor](#).

Propunerea CSM de promovare a judecătorului Clima a generat reacții critice în presă. În pofida acestora, la 2 septembrie 2020, Președintele Igor DODON a emis decretul de numire a lui Vladislav CLIMA în funcția de președinte al Curții de Apel Chișinău.

FUNCȚIILE „RĂVNITE” DIN SISTEMUL JUDECĂTORESC RĂMÂN VACANTE – DE CE CSM NU ACOPERĂ VACANȚELE?

La 28 iulie 2020, CSM a desfășurat mai multe concursuri pentru suplinirea funcțiilor vacante din sistemul judecătoresc. Deși la toate concursurile au participat doi și mai mulți competitori, CSM a desemnat câștigătorii doar în cazul câtorva funcții. Membrii CSM au ezitat să desemneze [președintele CSJ](#), dar și [vicepreședintele judecătoriei Chișinău](#). Niciunul dintre competitori nu au acumulat numărul necesar de voturi. Unii candidați au acumulat chiar și nouă sau 10 voturi împotriva, totuși aceștia au fost evaluați în concurs cu calificativele de „foarte bine” sau „excellent”. Acest scenariu a fost aplicat în cazul desemnării [președintelui Curții de Apel Comrat](#). Concursul pentru funcția de [președinte al Curții de Apel Bălți](#) a fost prelungit pe motive de procedură.

În cazul concursului pentru funcția de [vicepreședinte al CSJ](#) și președinte al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ, membrii CSM au votat pentru candidatura judecătoarei Tamara CHIȘCA-DONEVA. Aceasta l-a devansat pe contracandidatul Iurie BEJENARU (ambii judecători CSJ) cu aproximativ șase puncte și a fost susținută de opt membri ai CSM. Patru membri ai CSM au votat împotriva acesteia. Membra CSM Carolina CIUGUREANU-

MIHAILUȚĂ a formulat o [opinie separată](#) în care a menționat că nu susține candidatura judecătoarei Chișca-Doneva având în vedere reputația profesională a acesteia, care ar fi afectată de deciziile sale pe marginea mai mult condamnări la CtEDO, inclusiv în cazul dosarului „Gemenii”. Într-un concurs similar pentru funcția de [vicepreședinte al CSJ](#), și președinte al Colegiului penal, membrii CSM au votat pentru candidatura judecătoarei Nadejda TOMA, cu nouă voturi „pro” și trei „împotriva”. Contracandidatul judecătoarei Toma, Anatolie ȚURCAN, a obținut doar două voturi pro și 10 împotriva.

ÎN POFIDA MODIFICĂRII LEGII,
CSM NU ÎȘI MOTIVEAZĂ
CONVINGĂTOR HOTĂRĂRILE,
IAR PROMOVĂRILE ÎN
JUSTIȚIE DEPIND EXCLUSIV
DE PREFERINȚELE
MEMBRILOR CSM

Motivarea hotărârii CSM prin simpla distribuire a voturilor în mod confidențial nu reprezintă o motivare suficientă și rezonabilă. Acest aspect a fost menționat de [mai multe ori](#) de către CRJM. În hotărâre ar trebui reproduse argumentele majorității pentru selectarea unui atare candidat. Numărul mare de concursuri eșuate pentru motive de neîntrunire a

numărului necesar de voturi ale membrilor CSM ridică semne de întrebare cu privire la motivele ce determină neacordarea acestor voturi. Deși conform art. 19 alin. 2 al Legii cu privire la CSM, Consiliul se pronunță asupra candidaților la concurs printr-o hotărâre motivată, în realitate, motivarea practic

nu există, soluția finală în favoarea unui anumit candidat fiind bazată doar pe votul membrilor CSM. Susținerea sau nesusținerea unui candidat fără a avea anumite argumente dă impresia unei abordări cel puțin arbitrare și bazată pe preferințe

personale și subiective. Această percepție se consolidează în contextul în care unii candidați care au participat la concursuri declarate eșuate, la scurt timp, sunt totuși votați și propuși de către CSM în alte funcții.

REAȚIE FĂRĂ PRECEDENT FAȚĂ DE REFUZUL PARLAMENTULUI DE A VOTA NUMIREA JUDECĂTOAREI VIORICA PUICA LA CSJ

La [9 iunie 2020](#), CSM a propus numirea judecătoarei Viorica PUICA la Curtea Supremă de Justiție (CSJ). Judecătoarea Puica a fost declarată învingătoare a concursului pentru această funcție, la care a avut cinci contracandidați. CSM a luat această hotărâre în urma evaluării performanțelor profesionale ale candidaților, a experienței anterioare în funcția de judecător și a prestației la interviu. Candidatura Vioricăi PUICA a fost susținută de majoritatea membrilor CSM.

La [15 iulie 2020](#), Comisia Juridică, numiri și imunități a Parlamentului nu a susținut numirea Judecătoarei Puica în funcție. [Raportul Comisiei](#) nu conține vreo motivare concretă, ci doar menționează despre lipsa numărului necesar de voturi al membrilor Comisiei. Comisia nu a audiat judecătoarea, ceea ce era o practică a comisiei juridice de până acum și nici nu a discutat despre calitățile profesionale ale judecătoarei. Într-un [comentariu pentru Ziarul de Gardă](#), membrul Comisiei juridice Grigore NOVAC a menționat că „nu poate susține o persoană pe care nu o cunoaște bine din punct de vedere profesional”.

Această abordare nu este conformă legii, deoarece legea permite respingerea candidatului propus de CSM doar dacă acesta este incompatibil cu funcția de judecător al CSJ sau dacă a fost încălcată procedura de promovare a acestuia. Refuzul Comisiei Juridice nu se bazează nici pe unul din aceste motive. În ultimii 10 ani, Parlamentul [a ignorat o singură](#) dată propunerea CSM privind numirea judecătorilor CSJ.

La 22 iulie 2020, 15 organizații ale societății civile au publicat un [apel public](#) prin care au solicitat Parlamentului să respecte legea și să voteze cât mai curând posibil numirea Vioricăi PUICA în funcția de judecător la CSJ. Două zile mai târziu, [colectivul de judecători ai Judecătoriei Chișinău](#) (sediul Centru), [Asociația Judecătorilor din Republica Moldova](#) și [Asociația Judecătorilor „Vocea Justiției”](#) s-au alăturat apelului și au solicitat Parlamentului să aprobe candidatura Vioricăi PUICA. Un astfel de sprijin pentru un judecător din partea societății civile și organizațiilor profesionale este fără precedent în Moldova.

ANI: CALITATEA DE MEMBRU AL CSM ȘI DE MEMBRU AL CONSILIULUI INJ SUNT INCOMPATIBILE

La 19 august 2020, Autoritatea Națională de Integritate (ANI) [a emis un act de constatare](#) privind încălcarea regimului juridic al incompatibilităților de către Dorel MUSTEAȚĂ, membru al Consiliului Superior al Magistraturii (CSM). Potrivit actului, la [26 februarie 2019](#), CSM a organizat concursul pentru desemnarea unui membru al Consiliului Institutului Național al Justiției (INJ), în urma căruia judecătorul Musteață a fost desemnat câștigător.

La 8 mai 2020, Ghenadie PAVLIUC, membru al Consiliului INJ și vicepreședinte al Judecătoriei Chișinău a sesizat ANI privind eventuala incompatibilitate. La 29 mai 2020 (la peste 15 luni din momentul desemnării), cu 9 voturi „pro” și o abținere, [Consiliul INJ a decis să solicite CSM](#) revocarea lui Musteață din Consiliul INJ. La 25 mai 2020, ANI a inițiat procedura de control iar la 19 august 2020 a finalizat-o. Având în vedere inițierea procedurii ANI, la 2 iunie 2020, [CSM acceptat cererea de demisie a judecătorului Musteață](#) din calitatea de membru al Consiliului INJ și a anunțat un nou concurs pentru această funcție.

Dorel MUSTEAȚĂ consideră că a exercitat funcția de membru al Consiliului INJ în calitate de judecător, dar nu în calitate de membru al CSM. Dânsul a participat la concurs pentru ocuparea acestei funcții. ANI a notat că Dorel MUSTEAȚĂ a fost desemnat în Consiliul INJ fiind membru al CSM, iar potrivit interpretării ANI [Legea privind INJ](#) prevede că în Consiliul INJ pot fi desemnați doar judecători în exercițiu. Dorel MUSTEAȚĂ este judecător, însă este suspendat din funcție pe perioada exercitării mandatului de membru al CSM. Potrivit ANI, el trebuia să renunțe la mandatul de membru al CSM pentru a fi numit în Consiliul ANI. Astfel, acesta a deținut concomitent funcții în CSM și în Consiliul INJ, precum și a participat la luarea deciziilor în ambele organe colegiale, ceea ce reprezintă o incompatibilitate. Ca urmare a deciziei ANI, Dorel MUSTEAȚĂ riscă să fie demis din funcția de judecător și să aibă interdicția pe un termen de 3 ani să dețină funcții publice, urmând să fie înscris în [Registrul Interdicțiilor ANI](#). La 2 septembrie 2020, judecătorul Musteață a contestat în instanța de judecată actul ANI.

Concluzia ANI ridică întrebări legitime. Legea privind INJ nu prevede expres că judecătorii suspendați (cum sunt membrii judecătorii din CSM) nu pot fi membri ai Consiliului INJ. Ea doar menționează că, șapte membri ai consiliului trebuie să fie judecători desemnați de CSM. ANI a interpretat extensiv prevederile acestei legi.

**ANI A CONSTATAT O
INCOMPATIBILITATE, DEȘI
LEGEA NU O PREVEDE.
ÎN CONSECINȚĂ, UN
JUDECĂTOR AR TREBUI
DEMIS**

Decizia ANI a venit după ce [CSM a refuzat](#) numirea unor judecători propuși de INJ în Comisia ce primește examenele de absolvire ale INJ, precum și „[a înlăturat de la exercitarea atribuțiilor administrative](#)” unii judecători, inclusiv pe Ghenadie PAVLIUC (vedeți mai multe detalii în Buletinele CRJM [nr. 22](#) și [nr. 23](#)).

LA CHIȘINĂU A AVUT LOC FORUMUL „REFORMAREA JUSTIȚIEI ȘI COMBATEREA CORUPȚIEI”

În perioada [24-25](#) septembrie 2020, [Centrul de Resurse Juridice din Moldova \(CRJM\)](#) în parteneriat cu [Institutul pentru Politici și Reforme Europene](#) au organizat [Forumul Reformarea Justiției și Combaterea Corupției](#). Forumul a servit drept platformă de dezbateri transparente și profesioniste dintre principalii actori din sectorul justiției, politicieni, societatea civilă și partenerii de dezvoltare pentru identificarea direcțiilor eficiente de reformare a justiției și de combatere a corupției în Moldova.

Forumul a pus în discuție cele mai importante aspecte pe care procesul de reformare a justiției și de combatere a corupției trebuie să le aibă în vedere Republica Moldova. Printre acestea sunt viziunea autorităților cu privire la combaterea corupției; investigarea și sancționarea corupției; verificarea averilor funcționarilor publici; viziunea de reformare a justiției; independența judecătorilor și procurorilor; accesibilitatea, eficiența și calitatea justiției.

În cadrul Forumului au fost discutate și identificate un șir de probleme ce țin de lupta cu corupția și realizarea unei veritabile reforme în justiție. Printre cele mai des menționate au fost: nivelul modest de încredere a cetățenilor în justiție și în instituțiile responsabile de combaterea corupției; gradul redus de independență și integritate a judecătorilor și procurorilor; lipsa unei voințe politice reale pentru realizarea reformelor, etc. Experții invitați au menționat mai multe soluții posibile, printre care: necesitatea excluderii termenului inițial de cinci ani de numire a judecătorilor, care generează risc de producere a unor presiuni și influențe nepotrivite asupra magistraților; implementarea la scară largă a soluțiilor digitale în justiție și asigurarea interoperabilității soluțiilor implementate; aplicarea unor sancțiuni suficient de dure pentru a descuraja corupția; etc. [Sinteza integrală a discuțiilor](#) din cadrul Forumului poate fi accesată pe pagina web CRJM, aceasta a fost transmisă Ministerului Justiției și altor instituții responsabile de elaborarea politicilor publice în domeniul justiției și combaterii corupției.

CAUZE NOTORII

PROCURORII AU CLASAT CAUZA PENALĂ PRIVIND PRIVATIZAREA UNEI PARȚI DIN CASA PRESEI ȘI A CANTINEI GUVERNULUI

În iulie 2019, la scurt timp după plecarea Partidului Democrat din Moldova (PDM) de la guvernare, [Procuratura Generală a anunțat](#) că a pornit o urmărire penală pentru abuz de serviciu în urma [privatizării](#) unei părți din „Casa Presei” și a fostei cantine a Guvernului Republicii Moldova. Procuratura a declarat că există suspiciuni rezonabile că ambele imobile și anexele lor au fost date în locațiune unor agenți economici, iar ulterior privatizate cu încălcări. În ianuarie 2019, Agenția Proprietăți Publice a aprobat privatizarea unei părți din „Casa Presei” la prețul de MDL 16,250,000 către trei agenți economici și a fostei cantine a Guvernului la prețul de MDL 9,000,000 de către un agent economic. [Mass-media](#) a scris că Iulian FILIP, fiul lui Pavel FILIP, Prim-ministru la acel moment,

ar fi fost implicat în această schemă și că ar fi beneficiat de pe urma privatizării.

După pornirea urmăririi penale, Procuratura Anticorupție a aplicat sechestrul pe imobilele privatizate în Casa Presei și pe fosta cantină a Guvernului. Potrivit unei [investigații jurnalistice](#), între timp, proprietarii imobilelor au fost modificați cu firme din România. Peste un an, în iulie 2020, președintele Igor DODON a declarat că fosta cantină a Guvernului și Casa Presei au revenit în proprietatea statului, deoarece cumpărătorul a cedat activele statului. La 1 august 2020, Procuratura Generală [a anunțat](#) că, contractele de privatizare au fost reziliate, iar suma tranzacției a fost restituită firmelor care au făcut privatizarea.

Procuratura a menționat că părțile au fost aduse în poziția inițială, bunurile revenind în proprietatea statului.

Procuratura Anticorupție a adoptat decizia de clasare a procesului penal, deoarece nu a stabilit comiterea infracțiunilor la privatizarea acestor imobile. Totuși, procurorii au constatat că mai mulți funcționari publici implicați la diferite etape ale procesului de privatizare și-au depășit atribuțiile, aceasta reprezentând o contravenție (art. 313 din Codul contravențional - excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu) și nu o infracțiune. Aceștia sunt șase membri ai Comisiei de negocieri directe pentru darea în locațiune a activelor neutilizate a întreprinderii de Stat „Casa Presei”, șase membri ai Consiliului de administrare

**PROCURATURA
ANTICORUPȚIE A
CONSIDERAT CĂ ABUZURILE
COMISE NU SUNT SUFICIENT
DE GRAVE PENTRU A FI
CONSIDERATE INFRAȚIUNI
ȘI LE-A RECALIFICAT ÎN
CONTRAVENȚIONALE**

al „Casei Presei” și nouă membri ai Comisiei de privatizare a Agenției Proprietății Publice.

Cu toate că imobilele au revenit în proprietatea statului, nu este clar de ce Procuratura Anticorupție a recalificat acuzația din una penală în una contravențională. Conform legii, excesul de putere este o abatere contravențională doar dacă prejudiciul cauzat prin aceasta nu este considerabil (cel mult

MDL 140,000) Este evident că prejudiciul cauzat statului prin acest abuz depășește suma de MDL 140,000. Recalificarea pare a fi o încercare de mușamalizare a cazului. La 1 august 2020, când s-a anunțat despre clasarea cauzei penale, Pavel FILIP era președintele PDM, iar PDM era parte a coaliției de guvernare.

PROCURORUL GENERAL: PRINCIPALUL BENEFICIAR AL „METALFEROS” A FOST VLADIMIR PLAHOTNIUC

La 3 august 2020, Procuratura Generală [a efectuat 31 de percheziții](#) în dosarul în care este vizată întreprinderea de stat „Metalferos”, principalul colector și exportator de metale feroase și neferoase din Moldova. Ca urmare, 16 persoane au fost reținute, printre care patru polițiști din cadrul Direcției Investigare a Fraudelor Economice a [Inspectoratului Național de Investigații](#) (INI). Persoanele au fost învinuite de comiterea escrocheriei și spălării de bani, săvârșite în proporții deosebit de mari și în interesul unei organizații criminale. Anterior, în decembrie 2019, Procuratura Anticorupție [a efectuat 48 de percheziții](#), care s-au soldat cu șapte persoane reținute.

În cadrul unei [conferințe de presă](#) din 20 august 2020, Procurorul General Alexandr STOIANOGLO [a declarat](#) că, pe durata carantinei, procurorii anticorupție au efectuat investigații care au arătat că, pe parcursul mai multor ani, piața metalelor feroase a fost monopolizată de „Metalferos”, aceasta încheind contracte de livrare a metalelor doar cu anumite companii. Prețul declarat de cumpărare a metalelor de la aceste companii era în mediu de USD 280 per tonă, dar în realitate metalele erau procurate la un preț de circa USD 150 pentru o tonă, diferența fiind sustrasă de către învinuiți. Procurorul General a afirmat că, în urma acestei scheme, statul ar fi fost prejudiciat cu aproximativ MDL 1.2 miliarde.

Potrivit Procurorului General, între 2012 – 2019, Vladimir PLAHOTNIUC, fostul președinte al PDM, anunțat în căutare

de organele de drept, ar fi organizat, prin intermediul companiilor nerezidente al căror beneficiar efectiv era chiar el, exportul de metale. În baza unor contracte fictive, semnate între „Metalferos” și reprezentanții firmelor controlate de Plahotniuc, metalele erau achiziționate de la „Metalferos” la un preț redus, iar mai apoi revândute companiilor din Turcia, Austria, Olanda și Germania la un preț mai mare cu 27%.

Alexandr STOIANOGLO a menționat că judecătorii de instrucție au târâgănat examinarea demersurilor procurorilor la efectuarea perchezițiilor timp de trei zile și că, din cauza scurgerii de informații în presă, despre percheziții s-a aflat înainte de autorizarea acestora de către instanțele de judecată. El a spus că judecătorii au respins demersurile procurorilor de arestare preventivă a tuturor învinuiților, care sunt cercetați în stare de libertate.

Înainte de conferința de presă, Ziarul de Gardă a publicat o [investigație](#) în care a menționat că Vladimir PLAHOTNIUC a avut drept de semnătură sau a fost beneficiar la cel puțin trei companii care au obținut în ultimii ani, direct sau indirect, de zeci de milioane de dolari de pe urma contractelor cu „Metalferos”.

Compania „Metalferos” [și-a exprimat îngrijorarea](#) în legătură cu acuzațiile lansate în spațiul public la adresa sa și a declarat că Procurorul General a fost indus în eroare de către persoanele interesate să distrugă „Metalferos”. Compania a

negat informațiile despre pretensele prejudicii aduse statului și a spus că acestea se bazează pe presupuneri și bârfe.

Ca urmare a declarațiilor Procurorului General, Asociația Judecătorilor din Republica Moldova [a publicat pe rețeaua de socializare Facebook o declarație](#) în care i-a îndemnat pe toți cei implicați să se abțină de la orice comentarii care ar putea fi catalogate drept influențe indirecte asupra procesului de înfăptuire a justiției

**FIRMELE CONTROLATE
DE VLADIMIR
PLAHOTNIUC
INTERMEDIAU VÂNZAREA
METALELOR COMPANIEI
„METALFEROS”,
PREJUDICIIND STATUL CU
MDL 1.2 MILIARDE**

penale, iar actorilor interesați le-a recomandat să manifeste prudență, corectitudine și echilibru în discursuri.

În august 2020, Guvernul a scos la vânzare cota de 78,28% deținută de stat în compania „Metalferos”. Prima încercare de vindere a companiei a eșuat pentru că niciun pretendent nu s-a arătat interesat. În septembrie 2020, a fost inițiată a doua rundă de privatizare a companiei, însă și aceasta a eșuat.

DOSARUL ȘOR ÎN 2020 - TERGIVERSAREA EXAMINĂRII CONTINUĂ

Începând cu februarie 2018 cauza Ilan ȘOR se examinează la Curtea de Apel Cahul (CA Cahul) (pentru mai multe detalii - [Buletinul informativ CRJM nr.22](#)). La 30 iulie 2019, autoritățile au declarat că acesta a părăsit ilegal țara și că a fost anunțat în căutare internațională, iar la 15 august 2019 – la solicitarea procuraturii, deputații l-au lipsit pe Ilan SHOR de imunitate parlamentară.

În perioada [august 2019-- noiembrie 2020](#), CA Cahul a stabilit 28 ședințe în acest dosar, dintre care 27 au fost amânate sau nu au avut loc, preponderent, din motivul lipsei expertizei financiar-contabile care trebuie eliberată de Centrul Național de Expertize Judiciare.

La 1 septembrie 2020, avocații lui Ilan ȘOR au înaintat o cerere de strămutare a judecării cauzei de la CA Cahul, la o altă instanță egală în grad. Aceștia au motivat că există presiuni publice din partea conducerii țării și a ministrului justiției asupra judecătorilor CA Cahul, urmare a declarațiilor publice a acestora făcute pe rețele de socializare și în emisiuni TV. În același timp, avocații lui Șor au solicitat și ridicarea [excepției de neconstituționalitate](#) a art.46 alin.(1) Cod de procedură penală (CPP).

La 17 septembrie 2020, dosarul a fost expedit la CSJ. Ultima a suspendat examinarea cererii de strămutare, deoarece a fost sesizată Curtea Constituțională (CCM). La 20 octombrie 2020, CCM a [declarat inadmisibilă](#) excepția dată. CCM a analizat excepția prin prisma principiilor statului de drept și standardului calității

legii. Ea a notat că autorul excepției de neconstituționalitate trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile garantate de Constituție. Garanțiile statului de drept și ale calității legii nu pot interveni atunci când nu este afectat un drept fundamental. CCM a mai reținut că CPP nu poate să abunde în texte explicative. Oricât de clar ar fi redactată o normă juridică, în orice sistem de drept există un element inevitabil de interpretare judiciară.

La 30 septembrie 2020, [Procurorul General a sesizat CSM](#) solicitând instituirea completelor de judecători, specializați în examinarea dosarelor vizând „furtul miliardului” și a celor conexe. Inițiativa propune crearea completelor la nivelul Judecătoriei mun. Chișinău (sediile Ciocana și Buiucani) și Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău, cu desemnarea judecătorilor specializați în soluționarea acestor categorii de dosare. [Potrivit Procurorului General](#) mai multe cauze de corupție care vizează „furtul miliardului”, odată transmise în judecată, nu sunt examinate competent și sunt tergiversate de către judecători. La 13 octombrie 2020, [CSM a decis să recomande](#) președinților acestor instanțe să asigure specializarea profesională a judecătorilor în domeniul infracțiunilor economice și a infracțiunilor de corupție, cu aplicarea legislației referitoare la distribuția aleatorie a dosarelor respective.

**ÎN PERIOADA AUGUST
2019 - NOIEMBRIE
2020, CA CAHUL A
STABILIT 28 ȘEDINȚE PE
DOSARUL ȘOR, DINTRE
CARE 27 AU FOST
AMÂNATE**

La finele lui octombrie 2020 încă se examinează de judecătorii CSJ cererea privind strămutarea cauzei Ilan ȘOR la o altă instanță .

DREPTURILE OMULUI

DOSARUL PROFESORILOR TURCI - DE LA LACUNE LEGISLATIVE LA SANȚIUNI DERIZORII ȘI – ÎNCĂ – MULTE NECUNOSCUTE

La 11 iunie 2019, Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO) a pronunțat hotărârea în cauza [Ozdil și alții c. Moldovei](#). CtEDO a constatat că reținerea și „îndepărtarea” cetățenilor turci în anul 2018 de pe teritoriul Moldovei în Turcia a fost contrară art. 5 și art. 8 din Convenția Europeană pentru Drepturile Omului (CEDO). Moldova a încălcat toate garanțiile legale oferite de dreptul internațional și național când a „îndepărtat” profesorii din Moldova (pentru mai multe detalii a se vedea [Buletinul CRJM nr. 22](#)).

La 24 iulie 2020, CRJM și Asociația Promo-LEX [au transmis un document Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei \(CM\)](#) despre măsurile întreprinse de autorități în vederea prevenirii unor asemenea violări. Organizațiile au constatat că legislația în vigoare [nu prevede garanții și remedii eficiente](#) împotriva îndepărtării abuzive a străinilor declarați persoane indezirabile. Autoritățile responsabile de securitatea statului nu motivează decizia de declarare a persoanelor drept indezirabile, inclusiv în procesul de judecată și nu informează persoanele vizate despre aceasta. Examinarea apelului ulterior îndepărtării din țară lipsește o eventuală hotărâre în favoarea străinului de orice efect util, fiindcă aceasta nu are efect suspensiv. La fel, contrar CEDO, atunci când expulzarea este dispusă pentru motive de securitate națională sau de ordine publică, persoana poate fi îndepărtată într-un stat unde viața îi va fi pusă în pericol ori va fi supusă torturii, tratamentelor inumane sau degradante.

La 16 septembrie 2020, Judecătoria Chișinău a publicat [extrasul din sentința de condamnare](#) a fostului șef al Serviciului de Informații și Securitate (SIS), Vasile BOTNARI – [singurul figurant](#) în dosar. Potrivit sentinței, la data de 15

iulie 2020, acesta a fost condamnat la amendă în valoare de MDL 88,000 și privarea dreptului de a ocupa funcții publice timp de 5 ani. Vasile BOTNARI și-a recunoscut vina și cauza a fost examinată conform unei proceduri simplificate. Procurorul pe caz a solicitat 3 ani de închisoare (pedeapsa prevăzută de lege este de la 2 la 6 ani), iar judecătorul a refuzat să aplice închisoarea și aplicat amenda maximă. Nu este clar de ce extrasul sentinței a fost publicat cu 2 luni mai târziu, de ce rudele victimelor nu au fost atrase în proces și de ce procurorul nu a contestat sentința instanței de fond.

[Conform procuraturii](#), până la pronunțarea sentinței, Botnari a achitat benevol, Ministerului Finanțelor EUR 125,000 drept prejudiciu cauzat statului datorită condamnării la CtEDO. De asemenea, el a achitat SIS MDL 348,432 pentru închirierea avionului charter folosit pentru a duce profesorii în Turcia. Nu se cunoaște de unde Vasile BOTNARI [a făcut rost de aceste surse financiare](#), deoarece în anii 2008 – 2019 el a activat în serviciul public, iar venitul său obținut în această perioadă este mult mai mic decât suma achitată drept prejudiciu. Nu toate declarațiile de venit ale lui Vasile BOTNARI sunt publicate [pe pagina web a Autorității Naționale de Integritate](#) (ANI). ANI susține că e vorba despre o problemă tehnică.

În perioada 29 septembrie – 1 octombrie 2020, CM a [verificat măsurile](#) pe care le-a întreprins Republica Moldova în vederea executării cauzei respective. CM a recomandat autorităților Republicii Moldova să clarifice restricțiile de acces ale judecătorilor și avocaților în cauzele ce țin de securitatea națională și să ofere informații cu privire la rezultatul investigațiilor inițiate împotriva persoanelor implicate în acest caz.

CtEDO: ÎN 2014, PARTIDUL PATRIA A FOST EXCLUS ARBITRAR DIN CURSA ELECTORALĂ

La 4 august 2020, Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO) [a constatat](#) încălcarea Convenției Europene pentru Drepturile Omului în cazul excluderii Partidului Patria din alegerile parlamentare din 2014. La 30 noiembrie 2014, în Republica Moldova urmau să aibă loc alegeri parlamentare. În baza solicitării Inspectoratului General de Poliție (IGP) din 26 noiembrie 2014, în aceeași zi, Comisia Electorală Centrală (CEC) a propus instanței de judecată excluderea Partidului Patria din cursa electorală, pe motiv de utilizare a circa MDL

8 mln. din surse interzise. IGP a afirmat că banii nu ar fi fost declarați și că ar fi provenit din veniturile personale din Rusia ale lui Renato USATÎI, liderul Partidului Patria. IGP nu a prezentat probe în acest sens. La 27 noiembrie 2014, Curtea de Apel Chișinău a admis cererea CEC, iar la 29 noiembrie 2014, cu o zi înainte de alegeri, Curtea Supremă de Justiție a menținut această decizie. Potrivit sondajelor de opinie, partidul se situa pe locul patru în preferințele alegătorilor, fiind susținut de 9% din respondenți.

CtEDO a constatat încălcarea art. 3 din Protocolul nr. 1 la CEDO (dreptul la alegeri libere). Curtea a menționat că IGP nu a prezentat nicio dovadă a utilizării banilor de către Renato USATÎI pentru nevoile partidului, iar CEC și instanțele naționale nu au solicitat astfel de probe. CtEDO a constatat că Partidului Patria nu i s-au acordat suficiente garanții procedurale împotriva arbitrariului. CEC a informat partidul despre audierea sa din 26 noiembrie 2014 cu doar cincisprezece minute înainte de ședință, în loc de minimum 12 ore cerute de regulile CEC, luând astfel partidul prin surprindere și lăsându-l nepregătit pentru audierea CEC. Curtea a mai menționat că instanțele de judecată nu au reacționat în niciun fel și au lăsat fără răspuns argumente pertinente din partea partidului, cum ar fi faptul că nu există nicio probă în dosar privind utilizarea

a MDL 8 mln. aparținând lui Usafii. Instanțele de judecată nu au depus eforturi pentru a verifica ce cheltuieli s-au făcut din contul bancar al partidului și dacă acestea au coincis cu cheltuielile invocate în scrisoarea IGP din 26 noiembrie 2014. Instanțele au ignorat toate argumentele pertinente aduse de partid și au acceptat fără ezitare ceea ce păreau a fi acuzații nefondate.

Curtea a decis că descalificarea Partidului Patria de a participa la alegeri nu s-a bazat pe probe suficiente și relevante, procedurile CEC și cele din fața instanțelor naționale nu i-au oferit Partidului Patria suficiente garanții împotriva arbitrariului, iar deciziile instanțelor judecătorești naționale nu au fost motivate și erau arbitrare.

MOLDOVA LA CtEDO: PESTE 600 DE VIOLĂRI ÎN 23 DE ANI

La 12 septembrie 2020, s-au împlinit 23 de ani de când Republica Moldova a devenit parte la Convenția Europeană pentru Drepturile Omului (CEDO). Prin aderarea la CEDO, Republica Moldova s-a angajat să respecte drepturile garantate de aceasta și a recunoscut jurisdicția Curții Europene a Drepturilor Omului (CtEDO).

CRJM a elaborat o [sinteză a violărilor constatate de CtEDO](#) în privința Republicii Moldova pentru perioada 12 Septembrie 1997 – 30 iunie 2020. În această perioadă, CtEDO a pronunțat 461 de hotărâri în cauzele moldovenești, în care a constatat 616 violări ale CEDO.

Cel mai des încălcate drepturi sunt: dreptul la un proces echitabil (Art.6 CEDO) – 200 de violări (32,5%); interzicerea

torturii (Art.3 CEDO) – 142 de violări (23%); dreptul la libertate și siguranță (Art. 5 CEDO) – 92 de violări (15%); dreptul la un recurs efectiv (Art. 13 CEDO) – 60 de violări (9,7%); dreptul la respectarea vieții private și de familie (Art. 8 CEDO) – 30 de violări (4,9%); dreptul la libertatea de exprimare (Art. 10 CEDO) – 19 violări (3,1%).

Cel mai des întâlnite tipuri de violări sunt: neexecutarea hotărârilor judecătorești – 68 de violări (11 %); casarea nereglementară a hotărârilor judecătorești irevocabile – 52 de violări (8,4%); detenția în condiții proaste – 46 de violări (7,5%); investigarea defectuoasă a maltratării și a deceselor – 45 de violări (7,3%); maltratarea – 31 de violări (5%); lipsirea de libertate contrar legislației naționale – 28 de violări (4,5%); arestarea nemotivată – 27 de violări (4,4%).

PE SCURT

[La 16 iulie 2020](#), mai mulți veterani a războiului de pe Nistru s-au adunat în fața Parlamentului pentru a-și manifesta dezacordul față de instalarea de către autoritățile de la Tiraspol în 2020 a 37 de posturi de control în zona de securitate și îngrădirea trecerii în 11 localități aflate sub jurisdicția Republicii Moldova. Protestatarii solicitau măsuri suplimentare de protecție socială a veteranilor de război. Un [proiect de lege în acest sens](#) se dezbătea în plenul Parlamentului la acel moment. Protestul purta un caracter pașnic. După încercarea de blocare de către protestatari a bulevardului Ștefan cel Mare, poliția a intervenit în forță, folosind gaze lacrimogene și forța fizică pentru evacuarea acestora și deblocarea străzii. În urma altercațiilor [mai mulți protestatari au fost internați în spitale, într-o stare gravă](#).

Nu este clar de ce autoritățile au aplicat forța la un protest pașnic. Mai mult, aplicarea forței față de protestatari doar a incitat confruntarea.

În perioada 24-25 iulie 2020, Centrul de Resurse Juridice din Moldova a organizat un seminar de instruire avansată pentru 18 de avocați în domeniul dreptului la un proces echitabil garantat de art. 6 CEDO. Modelul seminarului a fost unul interactiv, prima zi fiind dedicată fortificării cunoștințelor teoretice, iar în ziua doi participanții au fost implicați într-o serie de simulări de procese în fața Curții Europene a Drepturilor Omului. Formatori în cadrul seminarului au fost Vladislav GRIBINCEA, președinte CRJM, și Dragoș CUCERANU, jurist la Grefa CtEDO.

La 29 iulie 2020, Președintele [Igor DODON a semnat un decret](#) privind crearea unei Comisii pentru reforma constituțională. Printre motivele care stau la baza necesității creării comisii, șeful statului menționează blocajele constituționale în perioada 2014-2020, problemele legate de traseismul politic, etc. Nu se cunoaște care prevederi constituționale vor fi propuse pentru modificate. Pe parcursul unui an comisia ar trebui să identifice și să analizeze lacunele sistemului constituțional, să elaboreze propuneri privind reforma constituțională și să le prezinte proiectul de modificare a Constituției. În perioada 21-29 septembrie 2020 au avut loc [alegerile în Baroul Chișinău](#). 879 de avocați au participat la vot, fiind aleși apt delegați în Consiliul Uniunii Avocaților, decanul și prodecanul baroului. În Consiliu au fost aleși următorii delegați: Angela POPIL, Alexandru ȚURCAN, Adrian TĂBÎRȚĂ, Nina LOZAN, Vladislav GRIBINCEA, Gheorghe VLAS, Iurie MĂRGINEANU și Alexandru GROSU. Decan a fost ales Dorin POPESCU, iar prodecan – Alexandru ȚURCAN.

La 23 septembrie 2020, prin intermediul unei teleconferințe, a fost organizată cea de-a unsprezecea rundă a [Dialogului Republica Moldova - Uniunea Europeană \(UE\) pentru drepturile omului](#). Înaintea întrevederii, UE a consultat reprezentanții organizațiilor societății civile din Moldova, care au participat în calitate de observatori. Discuțiile s-au axat pe problemele privind democrația și procesul electoral, drepturile omului în sistemul de justiție, libertatea presei, drepturile copilului și egalitatea de gen, politică anti-discriminare și de cooperare multilaterală. UE a accentuat că alegerile transparente, incluzive și credibile sunt cheia democrației și statului de drept și a evidențiat așteptările față de autorități de a asigura desfășurarea alegerilor prezidențiale din 1 noiembrie cu respectarea deplină a acestor principii.

La 30 septembrie 2020, Asociația pentru Democrație Participativă ADEPT a lansat [Raportul privind „Monitorizarea Crizei Pandemice COVID-19 în R.M.”](#). Până la declararea stării de urgență la 17 martie curent, autoritățile responsabile de gestionarea crizei au întreprins măsuri adecvate și în limitele legislației în vigoare pentru ameliorarea crizei pandemice, după declararea stării de urgență însă în dispozițiile Comisiei pentru Situații Excepționale a RM au fost depistate un șir de abateri disproporționate de la normele legale privind accesul la justiție, derogări de la Codul de Procedură Civilă, Codul Administrativ, Codul muncii, etc. se arată în Raportul ADEPT.



Acest buletin este posibil datorită ajutorului generos al poporului american, oferit prin intermediul Agenției SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă în mod necesar poziția USAID sau a Guvernului SUA.

DESPRE CRJM

Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM) este o organizație necomercială care contribuie la consolidarea democrației și a statului de drept în Republica Moldova, cu accent pe justiție și drepturile omului. Realizăm activități de cercetare și de advocacy. Suntem independenți și neafiliați politic.

ECHIPA CRJM

Vladislav GRIBINCEA
Nadejda HRIPTIEVSCHI
Sorina MACRINICI
Oxana BRIGHIDIN
Ilie CHIRTOACĂ
Daniel GOINIC
Victoria MEREUȚĂ
Aurelia CELAC
Olga CORTAC
Alina FRIMU

DATE DE CONTACT

Centrul de Resurse Juridice din Moldova

Str. A. Șciusev 33, MD-2001
Chișinău, Republica Moldova

+37322843601

+37322843602

contact@crjm.org

www.crjm.org

[CRJM.org](https://www.facebook.com/CRJM.org)

[CRJMoldova](https://twitter.com/CRJMoldova)

[CRJM](https://www.instagram.com/CRJM)

